

Závodský, Artur

Sto let od narození Jana Kamenáře

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1975, vol. 24, iss. D22, pp. 243-244

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/108182>

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

v přemyslovských Čechách (1960), Šest legend hledá autora (1966), Slavníkovské interludium (1966) o kulturních vztazích česko-polských, Labyrint dávných dějin českých (1970) apod. Králíkův přístup ke zvolené problematice se zpravidla vyznačoval originální tvůrčí fantazií, plastickým podáním a takřka detektivním zaujetím, které mu umožnily otázky zdánlivě vyřešené ukázat v nečekaném světle.

Králíkova pozornost patřila také divadelní a literární kritice, výtvarnému umění a přirozeně také citlivému pedagogickému působení na vysokoškolské posluchače. Z nejedné přednášky, diskuse či vervní polemiky znala osobnost profesora Oldřicha Králíka také akademická obec brněnská.

DO

SEDMDESÁTINY LEOPOLDA ZATOČILA

Dne 17. listopadu 1975 dovršil sedmdesátiny univ. prof. dr. Leopold Zatočil, DrSc. Narodil se v Židlochovicích u Brna. Na filozofické fakultě v Brně studoval germanistiku a slavistiku. Po absolutoriu zůstal ve svazku filozofické fakulty v Brně jako asistent u prof. Antonína Beera. Od roku 1937, kdy se habilitoval, působil zde jako soukromý docent a lektor německého jazyka. Za okupace, kdy byly české vysoké školy uzavřeny, učil Zatočil na brněnských středních školách. Po osvobození se vrátil na filozofickou fakultu v Brně a stal se postupně mimořádným a řádným profesorem i ředitelem germánského semináře (od r. 1963 vedoucím katedry germanistiky a nordistiky). Roku 1971 odešel do důchodu. V letech 1947 a 1957 pobyl prof. Zatočil delší dobu ve Švédsku a v Dánsku.

Prof. Leopold Zatočil pracuje metodou filologickou, spojuje aspekt jazykový s literárně-historickým. Většina jeho díla (např. kniha *Cato a Facetus*) je věnována germanistice. Ale profesor Zatočil po celý život se obíral průzkumem vztahů germánsko-slovanských (resp. českých). pojednal o českých slovech v německých dialektech moravských a slezských (Theutonista, 1934), dokazoval nezávislost staročeské Alexandreidy na skladbě Ulricha z Eschenbachu (ČMF, 1941), poukazoval na význam staročeského Tkadlečka pro německou skladbu Ackermann aus Boehmen (ČMF, 1938; ZfdA, 1975), vypátral předlohu Závišovy písně v jednom z leichů Frauenlobových, přispěl k poznání staročeského Sporu duše s tělem (SPFFBU, D, 1958; A, 1967), vydal a ocenil brněnskou legendu o 10 000 rytířích (in: Germanische Studien und Texte I, Brno 1968), analyzoval a vyloučil možnost gótského vlivu na staročeský překlad bible (SPFFBU, A, 1962) atd.

Práce prof. Leopolda Zatočila se vyznačují úzkostlivou snahou bedlivě poznat prameny a uvážlivě řešit problémy.

Přejeme jubilantovi, který stále na filozofické fakultě UJEP externě přednáší, ještě mnoho let v plném zdraví.

az

STO LET OD NAROZENÍ JANA KAMENÁŘE

28. dubna 1975 tomu bylo sto let, co se narodil profesor Jan Kamenář, významný pedagog a proslulý překladatel.

Kamenář, rodák z Valašska, studoval na filozofické fakultě Karlovy univerzity, kde se sblížil s proudem politického realismu. V průběhu let prošel značným myšlenkovým vývojem. Na počátku dvacátých let se stal členem Komunistické strany Československa.

Na gymnáziu v Prostějově působil po léta a vychoval zde řadu mladých lidí k pravdě a k neohroženosti. Rozhodujícím způsobem formoval myšlenkový a umělecký vývoj studenta Jiřího Wolkra. Přiznával to vždy básník sám, který se ke svému učiteli oddaně hlásil, ale uvedla to v kondolenčním listě ke Kamenářovu úmrtí též básníkova matka Zdena Wolkrová. Napsala tehdy: „Pan profesor zůstane vždy v mě paměti jako učitel mého syna, na jehož duševní rozvoj působil vlivně a účinně a kterého si Jiří vždy neobyčejně vážil.“

Jan Kamenář se odlišoval od běžných středoškolských profesorů — nejenom učil na škole, ale byl i pokrokovým veřejným pracovníkem. Kamenářův nekompromisní politický

postoj byl trnem v oku prostějovským měšťákům a dokonce i jeho kolegům na gymnáziu. Kamenář byl udán, že provozuje komunistické „rejdy“. Dostal od zemské školní rady dlůtku a byl z trestu přeložen do Vyškova. Tehdy se za Kamenáře postavil profesor Zdeněk Nejedlý. Do Varu r. 1922 napsal článek „Prostějovský případ“. Uznalými slovy v něm zhodnotil bohatou kulturní činnost Jana Kamenáře. Přeložení bylo zrušeno. Závěrečná léta působil Kamenář na klasickém gymnáziu v Brně (do r. 1936). V Brně také r. 1952 zemřel.

Významné dílo vykonal Kamenář svým překladatelstvím z německé literatury. Už roku 1908 uveřejnil v Besedách Času svůj první básnický převod — Schillerova Píseň o zvonu. Následoval pak výběr z básní Schillerových, Goethovy Ballady a do 5. svazku jubilejního patnáctisvazkového výběru Goethových prací (uspořádal ho r. 1932 Otokar Fischer a vydal nakladatel František Borový) přispěl Kamenář překladem Feriny Lišáka, Heřmana a Bohdany, Achilleis, Druhé knihy elegií, Epištol (mimo to i výběrem z prózy Z mého života a dramatem Mária). Dosud poznává naše čtenářská obec norimberského veršovce a ševce Hanse Sachse podle vtipného výboru ze Šprýmů a masopustních her, který je dílem Jana Kamenáře. V rukopise zůstal obsáhlý výbor z řady dalších německých básníků (Mörrike, Hölderlin, Hebbel aj.). Jan Kamenář náleží ke třetímu údobí našeho překladatelství z němčiny. Usiloval o překlad mluvný, oproštěný; sám byl autorem kousavých veršů epigramatických a zůstal stále jemným brusičem slovního výrazu.

Rozvinutá činnost Jana Kamenáře je příkladem toho, co může vykonal středoškolský profesor. Za předpokladu, že je to člověk osobně čestný, neúplatný, pilný a věci kultury oddaný.

Artur Zápodský

VÝSTAVA KE DVĚMA JUBILEÍM

V roce 1974 jsme vzpomínali 600. výročí smrti Petrarcovy a 500. výročí narození Ariostova. U příležitosti těchto významných jubileí otevřela brněnská univerzitní knihovna dne 17. září 1974 výstavu vzácných rukopisů a starých i novodobých tisků děl Petrarcových a Ariostových. Výstava, instalovaná ve skvostném barokním sále knihovny augustiniánů na Starém Brně, připomenula důstojně oba velké reprezentanty nejen italské, ale i světové kultury, kteří svým dílem podnětně zasáhli také do kultury naší.

Platí to především o Francescu Petrarcovi, narozeném r. 1304 v Arezzu, vynikajícím právníkovi a diplomatovi své doby, znalci klasického starověku, objeviteli několika spisů antických autorů a hlavně o korunovaném básníkovi, který do poezie vnesl živou, nefalšovanou a neodvozenou citovost. Jeho opěvání Laury, sahající až ke zbožštění ženy, je novum v porovnání se středověkým pojetím a uměleckým vyjadřováním lásky. Petrarcovy milostné znělky a kanzóny stojí spolu s Dantovou Božskou komedií a s Boccacciovým Decamerone na počátku renesančního písemnictví.

Petrarca měl čilé styky s Karlem IV., jehož politice se obdivoval a na něhož se obrátil s několika závažnými dopisy. V prvním (z r. 1351) vyzýval Karla IV., aby v Itálii obnovil starořímské impérium a usídlil se trvale v Římě. Panovník nemohl pochopitelně takový návrh přijmout, protože si nechtěl zneprátnit papeže, přesto se s Petrarcou sešel osobně r. 1354 v Mantově — na své korunovační cestě. Roku 1356 přijel Petrarca do Prahy jako člen milánského poselství a pobyl zde asi měsíc. Tehdy ho patrně Karel IV. pozval tam, kde sám nejraději pobýval, na právě dokončovaný Karlštejn. Pravděpodobně z té doby se na jedné karlštejnské věži zachoval nápis Vado cercando pace e no la posso avere, pacienza al mio despetto, který před časem historik F. M. Bartoš rozluštil jako parafrázi posledního verše Petrarcovy slavné kanzóny Italia mia s domněnkou, že snad Petrarca při své návštěvě Karlštejna vyslovil souhlas, aby verše byly vtýsány do zdi Karlštejna jako upomínka na jeho návštěvu. Karel IV. znovu pozval Petrarca do Prahy r. 1361, ale návštěva se neuskutečnila; k poslednímu setkání obou přátel došlo ještě v Itálii r. 1368.

Kromě Karla IV. zaujal petrarcovský humanismus také několik dalších osobností blízkých panovníkovi. Patřil mezi ně pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic, olomoucký biskup Jan Očko z Vlašimě a hlavně kancléř Karla IV. Jan ze Středy. Ten sestavil pro potřeby dvorské kanceláře příručku k psaní listů, zv. Summa cancellariae Caroli IV., v níž se zachovaly také opisy listů poslaných Petrarcovi (vystaven byl rukopis příručky ze začátku 15. století). Avšak Petrarcův literární odkaz do českého prostředí uvádějí — aspoň